PODPIS ZAUFANY
PAWEŁ
MAZUR
15.05.2026 13:17:03 GMT+0200
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

OPIS KARIERY ZAWODOWEJ

(AUTOREFERAT)

Opis kariery zawodowej (Autoreferat) został przygotowany zgodnie z art. 220 ust. 2 pkt 1 p.s.w.n.[11] oraz § 4 ust. 2 pkt 2 Regulaminu przeprowadzania postępowań w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w SWPS Uniwersytecie Humanistycznospołecznym (obecnie Uniwersytet SWPS), stanowiącym załącznik do Uchwały nr 2/2021 Senatu SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego z dnia 22 stycznia 2021 roku.

Niniejszy załącznik zawiera opis osiągnięć naukowych w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 oraz aktywności naukowej, o której mowa w art. 219 ust. 3 p.s.w.n.

Wykaz osiągnięć naukowych oraz aktywności naukowej wraz z informacją o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę, a także współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz dane naukometryczne, zawarto w załączniku nr 2 do wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego (dalej jako: „**załącznik nr 2**").

1. **Imię i nazwisko**

Paweł Mazur

2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe i tytuły zawodowe**
    a. **Stopnie naukowe i tytuły zawodowe**

W dniu 10 czerwca 2019 r. uzyskałem stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Odpowiedzialność kontraktowa między akcjonariuszami w sprawach ze stosunku spółki". Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. dr hab. Konrad Osajda.

W dniu 23 maja 2019 r. ukończyłem studia Master of Laws (LL.M.) in Corporate Law w New York University School of Law.

W dniu 28 czerwca 2016 r. ukończyłem jednolite studia magisterskie na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, uzyskując tytuł zawodowy magistra prawa z oceną celującą. Promotorem mojej pracy magisterskiej pt. „Odpowiedzialność z tytułu naruszenia

[1] Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2024 r., poz. 1571,- dalej jako „**p.s.w.n.**".

representations and warranties na gruncie prawa angielskiego, polskiego oraz niemieckiego" był dr hab. Jacek Jastrzębski, prof. ucz.

b. Uprawnienia zawodowe

W dniu 23 stycznia 2020 r. uzyskałem uprawnienia do wykonywania zawodu adwokata (*attorney at law*) w stanie Nowy Jork.

W dniu 18 czerwca 2020 r. zostałem wpisany na listę adwokatów prowadzoną przez Okręgową Radę Adwokacką w Warszawie.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych

Od 31 lipca 2020 roku jestem zatrudniony na Wydziale Prawa Uniwersytetu SWPS w Warszawie w charakterze nauczyciela akademickiego w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych na stanowisku adiunkta w Katedrze Prawa Prywatnego (umowa na czas nieokreślony).

Jednocześnie, od 4 listopada 2024 r. jestem zatrudniony na czas realizacji projektu „Comparative Analysis of Equal Treatment of Shareholders Across Legal Systems: Evaluation Its Status as a General Principle of Corporate Law" na Uniwersytecie Michała Römera (*Mykolo Romerio universitetas)* w Wilnie (umowa na czas oznaczony do 3 listopada 2026 r.).

4. Omówienie osiągnięcia naukowego

a. Wskazanie osiągnięcia naukowego, o którym stanowi art. 219 ust. 1 pkt. 2 lit. a p.s.w.n.

Jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a p.s.w.n. wskazuję monografię naukową pt. „Zakaz dyskryminacji wspólników spółek kapitałowych", wydaną nakładem Wydawnictwa C.H. Beck w 2026 r.

b. Uzasadnienie wyboru tematu monografii i jej zakresu

Przedmiotem monografii jest zakaz dyskryminacji wspólników spółek kapitałowych, rozumiany szerzej niż wynikający z art. 20 KSH[2] obowiązek jednakowego traktowania wspólników w takich samych okolicznościach. Analizowane zagadnienie obejmuje bowiem nie tylko przypadki zróżnicowanego podejścia do wspólników, lecz także takie działania, które formalnie odnoszą się do wszystkich w jednakowy sposób, lecz w rzeczywistości prowadzą do pokrzywdzenia wybranych udziałowców lub akcjonariuszy.

[2] Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych, Dz. U. z 2024 r. poz. 18 – dalej jako „**KSH**".

Choć art. 20 KSH nie wyczerpuje całego problemu zakazu dyskryminacji w prawie spółek, stanowi on centralny punkt odniesienia dla rozważań zawartych w monografii. W doktrynie prawa handlowego przepis ten uznawany jest za źródło albo potwierdzenie zasady równego traktowania wspólników, uznawanej za ustrojową zasadę prawa spółek. Mimo istotnego znaczenia teoretycznego i praktycznego tej problematyki w literaturze polskiej brak jest całościowego opracowania monograficznego poświęconego zakazowi dyskryminacji wspólników jako odrębnemu problemowi normatywnemu.

Wybór tematu uzasadnia zatem zarówno potrzeba uporządkowania dotychczasowych wypowiedzi doktryny i orzecznictwa, jak i konieczność wypracowania bardziej precyzyjnego modelu interpretacyjnego, pozwalającego określić miejsce, funkcję oraz granice zastosowania zakazu dyskryminacji w polskim prawie spółek.

Ze względu na różnice konstrukcyjne między spółkami osobowymi i kapitałowymi (w tym zwłaszcza fakt, że wspólnicy spółek osobowych ponoszą osobistą odpowiedzialność za zobowiązania spółki, co komplikuje ocenę, czy dopuszczalne jest ich różnicowanie przy podejmowaniu decyzji wpływających na ich prawa i obowiązki) monografia obejmuje tylko te ostatnie.

Jednocześnie monografia obejmuje zarówno spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jak i proste spółki akcyjne oraz spółki akcyjne. Dla określenia konstrukcyjnych podstaw zakazu dyskryminacji wspólników różnice między poszczególnymi spółkami kapitałowymi nie wydają się kluczowe. Ponadto, art. 20 KSH dotyczy spółek kapitałowych w ogólności, a nie tylko spółek akcyjnych.

Przyjęta w monografii koncepcja zakazu dyskryminacji znajduje zastosowanie zarówno w odniesieniu do spółek prywatnych, jak i publicznych. Spółki publiczne podlegają jednak również regulacjom prawa rynku kapitałowego, nakładającym obowiązek jednakowego traktowania inwestorów. Regulacje te tworzą reżim autonomiczny wobec korporacyjnego zakazu dyskryminacji wspólników. Ze względu na ich kompleksowość nie było możliwe poddanie ich szczegółowej analizie w monografii — zostały uwzględnione jedynie w zakresie niezbędnym do uchwycenia relacji między korporacyjnym zakazem dyskryminacji a obowiązkiem jednakowego traktowania inwestorów na rynku kapitałowym.

c. Układ tematyczny monografii

Monografia składa się ze wprowadzenia, sześciu rozdziałów oraz zakończenia.

Rozdział pierwszy poświęcony jest przedstawieniu stanu dyskusji w polskiej doktrynie prawa spółek oraz w orzecznictwie na temat równości i równego traktowania wspólników. W rozdziale tym zarysowano również własną propozycję wykładni art. 20 KSH.

Rozdział drugi analizuje relacje między zakazem dyskryminacji a podstawowymi zasadami prawa spółek, w szczególności zasadą autonomii woli, zasadą słuszności oraz zasadą proporcjonalności.

Rozdział trzeci poświęcony został wykładni art. 20 KSH, ze szczególnym uwzględnieniem pojęcia „takich samych okoliczności", kluczowego dla wyznaczenia granic obowiązku jednakowego traktowania wspólników.

W rozdziale czwartym omówiono praktyczne przypadki stosowania zakazu dyskryminacji wspólników oraz sytuacje, w których zróżnicowane podejście do różnych grup wspólników nie stanowi naruszenia art. 20 KSH.

Rozdział piąty dotyczy konsekwencji dopuszczenia się dyskryminacji wspólników.

Rozdział szósty zawiera analizę porównawczą podejścia do zakazu dyskryminacji wspólników w wybranych porządkach prawnych państw obcych.

W zakończeniu przedstawiono najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonych badań.

d. Metody badawcze

Podstawową metodą badawczą zastosowaną w monografii jest metoda formalno-dogmatyczna, co wynika z konieczności dokonania wykładni art. 20 KSH oraz ustalenia zakresu obowiązywania zakazu dyskryminacji wspólników w prawie polskim.

W monografii wykorzystano również metodę prawnoporównawczą. Jej zastosowanie służyło skonfrontowaniu przyjętej tezy, zgodnie z którą prawo spółek nie wymaga zapewnienia wspólnikom równości praw, lecz zakazuje podejmowania decyzji prowadzących do ich dyskryminacji, z dorobkiem doktryny i orzecznictwa wybranych państw obcych. Analizie poddano porządki prawne wywodzące się z tradycji prawa cywilnego (Niemiec, Austrii, Szwajcarii, Francji oraz Włoch), a także z kręgu *common law* (prawo angielskie oraz stanowe prawo amerykańskie). Uwzględniono również prawo litewskie, ze względu na zbliżony do polskiego model rozwoju prawa spółek po przemianach gospodarczych ostatniej dekady XX w. Dla uzyskania pełnego obrazu postrzegania równości i równego traktowania wspólników w wybranych państwach obcych, analizie porównawczej poświęcono osobny rozdział pracy.

Argumenty porównawcze wykorzystywane są przy tym w całym opracowaniu, dla wzmocnienia proponowanych tez, odnoszących się do prawa polskiego.

Pomocniczo wykorzystano także dorobek ekonomicznej analizy prawa, w zakresie niezbędnym do wykazania, że przyznanie wspólnikom równych praw związanych z uczestnictwem w spółce nie stanowi samoistnej wartości prawa spółek.

e. Główna teza i cele monografii

Podstawowa teza monografii sprowadza się do twierdzenia, że zakaz jawnej i ukrytej dyskryminacji wspólników spółek kapitałowych stanowi konkretyzację ogólnosystemowej zasady słuszności, której uszczegółowieniem w prawie spółek jest obowiązek lojalności w relacjach korporacyjnych. Oznacza to, że zakazane jest zarówno niejednolite traktowanie wspólników znajdujących się w takich samych okolicznościach, jak i takie pozornie jednolite działanie wobec wszystkich wspólników, które w rzeczywistości prowadzi do pokrzywdzenia części z nich. Zakaz dyskryminacji wspólników obejmuje zatem nakaz jednakowego traktowania w takich samych okolicznościach oraz zakaz ukrytej dyskryminacji.

W monografii postuluję wyraźne odróżnienie jednakowego traktowania wspólników od równości praw wspólników. W prawie spółek co do zasady nie obowiązuje równość wspólników *per capita*, lecz zasada proporcjonalności pomiędzy poziomem zaangażowania kapitałowego a zakresem uprawnień korporacyjnych. Zasady tej nie należy jednak utożsamiać z wynikającym z art. 20 KSH nakazem jednakowego traktowania wspólników, rozumianym jako norma chroniąca przed dyskryminacją w odniesieniu do decyzji korporacyjnych. Z tego względu dopuszczalne przez ustawodawcę odstępstwa od zasady proporcjonalności, takie jak uprzywilejowanie udziałów lub akcji czy przyznanie wspólnikom uprawnień osobistych, nie powinny być traktowane jako wyjątki od nakazu jednakowego traktowania wspólników. Również w tych przypadkach zastosowanie znajduje art. 20 KSH, co oznacza, że zróżnicowanie sytuacji wspólników jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy znajduje usprawiedliwienie w odmienności ich sytuacji oraz pozostaje zgodne z wymogami lojalności.

Celem monografii było określenie relacji między zakazem dyskryminacji wspólników a aksjologicznymi podstawami prawa spółek oraz jego zasadami, w szczególności zasadą słuszności, autonomii woli i proporcjonalności. Ponadto dążono do zrekonstruowania normatywnej treści nakazu jednakowego traktowania wspólników, wyznaczenia granic dopuszczalnego różnicowania ich sytuacji prawnej, przeanalizowania przypadków ukrytej dyskryminacji oraz określenia skutków naruszenia tego zakazu.

f. Wybrane tezy szczegółowe

i. Propozycja wykładni art. 20 KSH

W literaturze i orzecznictwie art. 20 KSH interpretowany jest zasadniczo dwojako. Pierwsze stanowisko wiąże go z ogólną zasadą równości wspólników, ujmowaną materialnie — jako równość praw i obowiązków proporcjonalną do liczby posiadanych praw udziałowych. Wyrazem tego podejścia jest stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym „zasada równego traktowania akcjonariuszy oznacza, że prawa udziałowe co do zasady przysługują wspólnikom proporcjonalnie do reprezentowanego przez nich kapitału"[3]. W tym ujęciu odstępstwa od zasady proporcjonalności (np. uprzywilejowanie udziałów lub akcji) traktowane są jako wyjątki od zasady równego traktowania wspólników.

Drugie stanowisko odnosi nakaz wynikający z art. 20 KSH nie do zakresu praw i obowiązków wspólników, lecz do sposobu ich traktowania przez spółkę, a w określonych sytuacjach także przez innych wspólników. W tym ujęciu prawa udziałowe mogą być zróżnicowane, o ile ich alokacja opiera się na obiektywnych i usprawiedliwionych kryteriach. Zasada równego traktowania nie stanowi wówczas samoistnej zasady prawa w sensie dyrektywalnym, lecz normę o charakterze proceduralnym, zapewniającą podejmowanie decyzji korporacyjnych zgodnie z obowiązkiem lojalności w relacjach korporacyjnych.

W mojej ocenie przekonujące jest drugie z przedstawionych stanowisk. Literalna wykładnia art. 20 KSH wskazuje bowiem, że przepis ten odnosi się do „jednakowego traktowania" wspólników, a nie do przyznawania im jednakowych praw i obowiązków. Wynikający z niego wymóg dotyczy zatem procesu decyzyjnego prowadzącego do ukształtowania zakresu praw udziałowych, a nie rezultatu tego procesu. Zakres praw wspólników może być zróżnicowany, o ile ich alokacja opiera się na obiektywnych i uzasadnionych interesem spółki kryteriach.

Za przyjęciem takiego stanowiska przemawia również dorobek ekonomicznej analizy prawa. Równość praw udziałowych stanowi wartość o tyle, o ile zwiększa przewidywalność inwestycji w prawa udziałowe i ogranicza koszty transakcyjne związane z obrotem udziałami lub akcjami. Nie powinna być ona jednak utożsamiana z proporcjonalnością między poziomem zaangażowania kapitałowego wspólnika a zakresem jego praw korporacyjnych. Przyjęcie, że dyskryminacja wspólnika może być dopuszczalna, prowadziłoby natomiast do zwiększenia ryzyka inwestycyjnego i wzrostu kosztu finansowania kapitałem, ponieważ inwestorzy oczekiwaliby premii za ryzyko związane z możliwością arbitralnego ograniczania ich uprawnień.

---

[3] Wyr. TK z 21.6.2005 r., P 25/02, OTK-A 2005, nr 6, poz. 65.

Przyjętą wykładnię art. 20 KSH potwierdza również analiza prawnoporównawcza. W prawie niemieckim, austriackim oraz włoskim dostrzegalne jest rozróżnienie między zasadą równego traktowania wspólników (*parità di trattamento*, *Gleichbehandlung*), odnoszoną do sposobu podejmowania decyzji korporacyjnych, a zasadą równości praw udziałowych (*parità di diritti*, *Gleichberechtigung*), dotyczącą alokacji praw między wspólników. Równość praw doznaje przy tym we współczesnym prawie na tyle daleko idących wyjątków, że część przedstawicieli doktryny uznaje, iż zbędne jest doszukiwanie się jej istnienia.

Sama wykładnia językowa art. 20 KSH nie wystarcza do precyzyjnego określenia, kiedy znajduje zastosowanie nakaz jednakowego traktowania wspólników. Wynikająca z tego przepisu dyrektywa postępowania zestawia bowiem precyzyjny zwrot „jednakowe traktowanie" z niedookreślonym zwrotem „takie same okoliczności". Ponieważ to ostatnie pojęcie nie jest jednoznaczne, dla jego wykładni istotne znaczenie ma odwołanie się do zasad prawa.

ii. **Zakaz dyskryminacji jako konkretyzacja zasady słuszności**

Nakaz jednakowego traktowania wspólników w takich samych okolicznościach stanowi konkretyzację szerszego obowiązku lojalności w stosunkach korporacyjnych, zakotwiczonego w podstawowej dla prawa prywatnego zasadzie słuszności. Wniosek ten znajduje wsparcie w wykładni historycznej — pod rządami KH, w którym nie było odpowiednika art. 20 KSH, zakaz dyskryminacji wspólników wywodzono z ogólnego obowiązku działania w dobrej wierze. Obserwacja ta nakazuje przyjmowanie takiej interpretacji art. 20 KSH, która w najpełniejszym stopniu odzwierciedla ideę słuszności. Nie może zatem istnieć jeden standard jednakowego traktowania, skutkujący egalitaryzmem wspólników — przy stosowaniu art. 20 KSH należy dążyć do osiągania słusznych rezultatów. Tak rozumiany nakaz jednakowego traktowania wyznacza *de facto* zasadę uczciwego traktowania wspólników. Sprzeczna z tym przepisem będzie jakakolwiek forma dyskryminacji udziałowca lub akcjonariusza, naruszająca reguły słuszności i obowiązek lojalności. Samo zróżnicowanie zakresu praw lub obowiązków wspólników nie musi jednak oznaczać działania godzącego w aksjologiczne podstawy prawa handlowego.

Jednocześnie, w mojej ocenie nie ma podstaw do uznawania równego traktowania wspólników za samoistną zasadę prawa w sensie dyrektywalnym. Wyodrębnianie szczegółowych zasad prawa z zasad ogólnych może prowadzić do częstszych konfliktów pomiędzy poszczególnymi zasadami prawa. Uznawanie równego traktowania za samodzielną zasadę prawa, niezależną od zasady słuszności mogłoby prowadzić do arbitralności w stosowaniu przepisu art. 20 KSH i pomijania innych powszechnie akceptowanych zasad prawa prywatnego (np. zasady autonomii woli) przy jego wykładni.

iii. Uznawanie ukrytej dyskryminacji wspólników za naruszenie zasady słuszności i obowiązku lojalności

Decyzja korporacyjna odnosząca się w dokładnie taki sam sposób do wszystkich wspólników jest zawsze zgodna z art. 20 KSH, ponieważ zapewnia jednolite traktowanie wspólników. Jednoznaczny charakter zwrotu „jednakowe traktowanie" pozwala na dychotomiczny podział decyzji korporacyjnych: na takie, które traktują wspólników dokładnie tak samo, oraz na takie, które odnoszą się do nich w sposób zróżnicowany. Pierwsze z nich nigdy nie naruszają art. 20 KSH. Niejednolite traktowanie wspólników może natomiast naruszać ten przepis, jeżeli wspólnicy znajdują się w takich samych okolicznościach.

iv. Zakaz dyskryminacji wspólników a zasada proporcjonalności

Zasada proporcjonalności wyznacza zakres uprawnień korporacyjnych przysługujących poszczególnym wspólnikom. Nakaz jednakowego traktowania nie odnosi się do samej alokacji praw pomiędzy wspólników, lecz do tego, czy przy jej dokonywaniu dopuszczono się dyskryminacji. Ocena ta uwzględnia granice, w jakich odstępstwa od zasady proporcjonalności są dopuszczalne ze względu na zasadę autonomii woli.

Z tego powodu samo istnienie w spółce udziałów lub akcji uprzywilejowanych, czy też przyznanie wspólnikom uprawnień osobistych, nie stanowi odstępstwa od art. 20 KSH. Odmienne podejście prowadziłoby do zatarcia różnicy między zasadą proporcjonalności a obowiązkiem jednakowego traktowania wspólników, a w konsekwencji do osłabienia znaczenia zakazu dyskryminacji.

Ocenie z punktu widzenia art. 20 KSH podlega natomiast sam proces przyznawania tego rodzaju preferencji. Uprzywilejowanie udziałów lub akcji albo przyznanie wybranym wspólnikom uprawnień osobistych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy opiera się na obiektywnych i ustalonych w dobrej wierze kryteriach i nie prowadzi do pokrzywdzenia pozostałych wspólników.

v. Zakaz dyskryminacji wspólników a zasada autonomii woli

Nakaz jednakowego traktowania wspólników w takich samych okolicznościach nie może być utożsamiany z bezwzględnym zakazem różnicowania podejścia do wspólników na ich wniosek lub za ich zgodą. Dokonując wykładni przepisu art. 20 KSH w sposób uwzględniający zasady prawa, można przyjąć, że zróżnicowane traktowanie wspólników jest dopuszczalne, o ile wyrażą oni na to zgodę w granicach przysługującej im swobody kontraktowej, a więc w granicach, wyznaczanych przez przepisy prawa, zasady współżycia społecznego oraz naturę stosunku.

Obserwacja ta prowadzi do wniosku, że niedopuszczalna dyskryminacja wspólników nie zachodzi, gdy wyrażą oni wprost zgodę na daną decyzję korporacyjną — w tym taką, która odnosi się do nich w inny sposób niż do pozostałych wspólników znajdujących się w tych samych

okolicznościach. Dotyczy to zwłaszcza kształtowania pierwotnego tekstu umowy spółki, przyjmowanego jednomyślnie przez wszystkich wspólników. Zawarcie umowy spółki wymaga bowiem konsensu wszystkich wspólników — zarówno w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 163 pkt 1 KSH), jak i prostej spółki akcyjnej (art. 300^4 pkt 1 KSH). Również zawiązanie spółki akcyjnej wymaga wyrażenia zgody na brzmienie statutu oraz objęcie akcji przez wszystkich założycieli (art. 313 § 1 KSH w zw. z art. 310 § 1 KSH). Z tego powodu pierwotny tekst umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, umowy prostej spółki akcyjnej oraz statutu spółki akcyjnej w ogóle nie podlega ocenie z punktu widzenia zgodności z art. 20 KSH.

vi. Zakaz dyskryminacji wspólników a stosunki pozakorporacyjne pomiędzy wspólnikami

Zakaz dyskryminacji wspólników stanowi element treści organizacyjnego stosunku prawnego łączącego wspólników ze spółką oraz pomiędzy sobą. Jego zastosowanie nie ogranicza się wyłącznie do czynności formalnie kwalifikowanych jako korporacyjne, lecz obejmuje także działania pozostające w faktycznym związku ze stosunkiem członkostwa.

Związek taki zachodzi w szczególności wtedy, gdy rozsądnie działający podmiot nie zawarłby danej czynności prawnej z osobą trzecią na analogicznych warunkach, gdyby nie posiadała ona statusu wspólnika. W konsekwencji zawieranie nieekwiwalentnych umów pomiędzy spółką a wspólnikiem może prowadzić do naruszenia zakazu dyskryminacji pozostałych wspólników, jeżeli uprzywilejowanie jednego z nich wynika z jego pozycji korporacyjnej.

Okoliczności wykraczające poza sferę ściśle korporacyjną mogą być również relewantne dla oceny decyzji formalnie odnoszących się do wszystkich wspólników w taki sam sposób. Traktowanie wspólników w sposób pozornie jednolity może bowiem prowadzić do faktycznej dyskryminacji części z nich, jeżeli – z uwzględnieniem całokształtu relacji między wspólnikami a spółką – wywołuje nieuzasadnione zróżnicowanie ich sytuacji prawnej, sprzeczne z zasadą słuszności oraz obowiązkiem lojalności.

vii. Zróżnicowanie traktowania wspólników z uwagi na interes spółki

Interes spółki nie stanowi samodzielnego kryterium uzasadniającego różnicowanie sytuacji wspólników. Powinien być jednak uwzględniany przy wykładni zwrotu „takie same okoliczności", od którego zależy zakres zastosowania obowiązku jednakowego traktowania wspólników.

Oznacza to, że interes spółki nie uchyla sam przez się nakazu jednakowego traktowania wspólników, lecz wpływa na ocenę, czy określone cechy różnicujące sytuację wspólników są

relewantne dla danej decyzji korporacyjnej. Nie każda różnica między wspólnikami ma bowiem znaczenie z punktu widzenia art. 20 KSH, a kryterium uzasadniające ich odmienne traktowanie musi pozostawać w racjonalnym związku z treścią i celem ocenianej decyzji.

Zróżnicowanie sytuacji wspólników może być zatem uznane za dopuszczalne tylko wtedy, gdy opiera się na okolicznościach istotnych z perspektywy interesu spółki i relewantnych dla konkretnej decyzji korporacyjnej. Ta sama cecha wspólnika może przy tym uzasadniać odmienne traktowanie w jednym przypadku, a pozostawać irrelewantna w innym.

viii. Okoliczności różnicujące wspólników, usprawiedliwiające niejednolite traktowanie

W świetle art. 20 KSH, aby uznać niejednolite traktowanie wspólników za dopuszczalne, muszą oni znajdować się w zróżnicowanych okolicznościach w czasie, w którym podejmowana jest decyzja korporacyjna.

Posłużenie się przez ustawodawcę niedookreślonym zwrotem „takie same okoliczności" uelastycznia regulację. Pozwala to zapewnić, by stosowanie nakazu jednakowego traktowania wspólników prowadziło do rezultatów zgodnych z zasadami prawa, w tym zwłaszcza z zasadą słuszności, konkretyzowaną na gruncie prawa spółek przez obowiązek lojalności. Z tego względu nie jest możliwe sporządzenie zamkniętego katalogu okoliczności nakazujących jednakowe traktowanie wspólników bądź uzasadniających ich odmienne traktowanie. To samo kryterium różnicujące może bowiem w jednych przypadkach usprawiedliwiać niejednolite traktowanie, a w innych nie wystarczać do wyłączenia zarzutu dyskryminacji.

Warunkiem uznania określonych okoliczności za usprawiedliwiające odmienne traktowanie wspólników jest istnienie związku między tymi okolicznościami a ocenianą decyzją korporacyjną. Kryterium różnicowania musi być zatem relewantne z punktu widzenia tej decyzji, a nie dobrane arbitralnie. O relewantności danego kryterium może świadczyć w szczególności to, że odmienne traktowanie wspólników pozostaje zgodne z interesem spółki oraz z zasadami współżycia społecznego.

Przy ocenie, czy wspólnicy znajdują się w zróżnicowanych okolicznościach, należy brać pod uwagę zarówno różnice w zakresie praw i obowiązków związanych z uczestnictwem w spółce, jak i ich faktyczne zróżnicowanie. Znaczenie mogą mieć w szczególności przywileje związane z prawami udziałowymi, przyznanie niektórym wspólnikom uprawnień osobistych albo nałożenie na nich obowiązków publicznoprawnych wynikających z posiadania statusu wspólnika spółki kapitałowej. Uwzględnienia wymaga również zróżnicowanie wynikające z odmiennej strategii inwestycyjnej i różnego stopnia związania ze spółką. Może ono przejawiać się m.in. w poziomie

zaangażowania kapitałowego, przyjmowanym horyzoncie inwestycyjnym lub charakterze wspólnika — takim jak status założyciela, inwestora branżowego, podmiotu prowadzącego działalność konkurencyjną czy inwestora instytucjonalnego.

ix. Podjęcie uchwały walnego zgromadzenia lub zgromadzenia wspólników z naruszeniem zakazu dyskryminacji

Uchwały zgromadzeń wspólników lub walnych zgromadzeń, które odnoszą się do wspólników w sposób niejednolity bez merytorycznego usprawiedliwienia wynikającego z odmienności ich okoliczności, naruszają art. 20 KSH. Mogą być one skutecznie zaskarżone w drodze powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały (por. art. 252 KSH, art. 300101 w zw. z art. 425 § 1 KSH oraz art. 425 § 1 KSH). Powództwo o uchylenie uchwały, jako instrument właściwy do zaskarżania uchwał zgodnych z prawem, nie służy natomiast eliminowaniu z obrotu uchwał naruszających art. 20 KSH.

Uchwały odnoszące się formalnie w sposób jednakowy do wszystkich wspólników nie są niezgodne z art. 20 KSH. Mogą one jednak zostać skutecznie zaskarżone w drodze powództwa o uchylenie, jeżeli zostały podjęte w celu pokrzywdzenia niektórych wspólników — np. w celu doprowadzenia do ich rozwodnienia — z naruszeniem obowiązku lojalności wpisującego się w treść dobrych obyczajów w stosunkach korporacyjnych. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w których pomimo pozornego odnoszenia się w taki sam sposób do wszystkich wspólników faktyczny skutek uchwały jest zróżnicowany dla poszczególnych ich grup (por. art. 249 KSH, art. 300^{101} w zw. z art. 422 § 1 KSH oraz art. 422 § 1 KSH).

x. Odpowiedzialność deliktowa za naruszenie zakazu dyskryminacji

Obowiązek lojalności, z którego wynika zakaz dyskryminacji wspólników, jak również art. 20 KSH, nakazujący traktować wspólników jednakowo w takich samych okolicznościach, obowiązują wyłącznie w ramach organizacyjnego stosunku prawnego istniejącego między spółką a wspólnikiem oraz między samymi wspólnikami. Nie mają one zatem charakteru powszechnych reguł postępowania — znajdują zastosowanie jedynie ze względu na istnienie tego stosunku.

O powszechnej regule postępowania, której naruszenie może prowadzić do powstania odpowiedzialności deliktowej, można mówić tylko wtedy, gdy norma ta obowiązuje niezależnie od uprzednio istniejącego stosunku prawnego między sprawcą szkody a poszkodowanym. Z tego względu samo naruszenie zakazu dyskryminacji wspólników nie stanowi bezprawności w rozumieniu prawa deliktów, a tym samym nie daje samo przez się podstawy do skutecznego dochodzenia roszczeń odszkodowawczych na podstawie reżimu deliktowego.

xi. Odpowiedzialność kontraktowa za naruszenie zakazu dyskryminacji

Umowa spółki prowadzi do powstania stosunków cywilnoprawnych pomiędzy wspólnikami spółką oraz bezpośrednio między wspólnikami. Ze względu na dwoistą, obligacyjno-organizacyjną naturę umowy spółki, wynikają z niej nie tylko zobowiązaniowe, lecz również organizacyjne stosunki prawne.

Organizacyjne stosunki prawne są związane z członkostwem w jednostkach organizacyjnych posiadających zdolność prawną. Podobnie jak stosunki z zakresu prawa rodzinnego, wymykają się one podstawowemu podziałowi stosunków cywilnoprawnych na stosunki obligacyjne i prawnorzeczowe. W mojej ocenie przejawem obowiązku wpisującego się w treść organizacyjnego stosunku prawnego między wspólnikami a spółką oraz między samymi wspólnikami jest obowiązek lojalności, a także stanowiący jego konkretyzację zakaz dyskryminacji wspólników.

Zakwalifikowanie obowiązku lojalności oraz nakazu jednakowego traktowania wspólników jako elementów organizacyjnego stosunku prawnego rodzi trudności w określeniu podstaw odpowiedzialności odszkodowawczej za ich naruszenie. W mojej ocenie nie ma podstaw do sięgania wprost do art. 471 KC w celu kompensacji szkód wyrządzonych naruszeniem obowiązków wpisujących się w treść organizacyjnego stosunku prawnego — przepis ten stosuje się bowiem do stosunków zobowiązaniowych, nie organizacyjnych. Nie ma też podstaw do jego odpowiedniego stosowania. Dopuszczalne jest natomiast, ze względu na podobieństwa funkcjonalne między stosunkami obligacyjnymi i organizacyjnymi oraz brak szczególnych regulacji w tym zakresie, sięganie do konstrukcji odpowiedzialności ex contractu w drodze *analogii legis*.

g. Znaczenie praktyczne dokonanych ustaleń

i. Określenie zakresu dopuszczalnego zróżnicowania w zakresie alokacji praw pomiędzy wspólnikami

Przyjęcie, że art. 20 KSH ustanawia zakaz dyskryminacji wspólników przy podejmowaniu decyzji korporacyjnych, prowadzi do wniosku, iż dopuszczone przez ustawodawcę uprzywilejowanie udziałów lub akcji oraz przyznawanie wspólnikom uprawnień osobistych nie stanowią wyjątku od tego przepisu. Zróżnicowanie pozycji wspólników, wynikające z treści umowy spółki lub statutu, nie jest bowiem samo przez się sprzeczne z art. 20 KSH.

Obserwacja ta może mieć istotne znaczenie przy formułowaniu postulatów *de lege ferenda* odnoszących się do ewentualnej liberalizacji przepisów ograniczających maksymalny poziom uprzywilejowania udziałów lub akcji, w szczególności co do prawa głosu albo dywidendy.

Konieczność uwzględniania wymogów wynikających z art. 20 KSH nie dostarcza argumentów przeciw takim zmianom. Bezzasadne byłoby zatem twierdzenie, że dopuszczenie przez ustawodawcę wyższego poziomu uprzywilejowania byłoby samo przez się sprzeczne z art. 20 KSH.

Takie ujęcie obowiązku jednakowego traktowania wspólników prowadzi również do wniosku, że wprowadzenie do umowy spółki lub statutu mechanizmów zwiększających kontrolę (*control enhancing mechanisms*) nie narusza art. 20 KSH, o ile znajduje obiektywne uzasadnienie i pozostaje zgodne z interesem spółki. Przyznanie określonemu wspólnikowi uprawnień nieproporcjonalnych do poziomu jego zaangażowania kapitałowego może być bowiem usprawiedliwione jego szczególną sytuacją, jeżeli odpowiada to interesowi spółki, np. gdy wnosi on do niej kluczowe *know-how* albo zapewnia finansowanie niezbędne dla zachowania jej płynności.

ii. Określenie zakresu dopuszczalnego zróżnicowania wspólników w kontekście podwyższania kapitału zakładowego

Proponowana wykładnia art. 20 KSH pozwala określić przypadki, w których dopuszczalne jest zróżnicowanie podejścia do wspólników w kontekście podwyższenia kapitału zakładowego, w szczególności przez zróżnicowanie ceny emisyjnej, selektywne wyłączenie prawa pierwszeństwa objęcia nowych udziałów albo prawa poboru. Jest to uzasadnione jedynie wtedy, gdy wspólnicy nie znajdują się w takich samych okolicznościach, a przyjęte kryterium różnicowania ma charakter obiektywny, pozostaje relewantne z punktu widzenia danej decyzji i służy realizacji celu zgodnego z interesem spółki. Przykładem takiej sytuacji może być dążenie do pozyskania przez spółkę określonych składników majątkowych, które tylko niektórzy wspólnicy są gotowi lub zdolni wnieść jako wkład niepieniężny.

Formalnie jednakowe potraktowanie wszystkich wspólników przy podwyższeniu kapitału zakładowego nie wyklucza jednak naruszenia zakazu dyskryminacji. Może się bowiem zdarzyć, że zaoferowanie wszystkim dotychczasowym wspólnikom objęcia nowych praw udziałowych następuje w sytuacji, w której jest oczywiste, że część z nich nie będzie w stanie z tego uprawnienia skorzystać. Jeżeli jednocześnie brak ekonomicznego uzasadnienia dla pozyskania przez spółkę finansowania kapitałowego, działanie takie może służyć faktycznemu rozwodnieniu części udziałowców lub akcjonariuszy. W takim przypadku, mimo zachowania pozoru jednakowego traktowania, można mówić o naruszeniu obowiązku lojalności w relacjach korporacyjnych, przybierającym postać ukrytej dyskryminacji.

iii. Określenie zakresu dopuszczalnego zróżnicowania wspólników w odniesieniu do dystrybucji majątku spółki

Skoro nakaz jednakowego traktowania wspólników znajduje zastosowanie jedynie wobec podmiotów znajdujących się w takich samych okolicznościach, w określonych przypadkach dopuszczalna może być również dystrybucja majątku spółki na rzecz jednego wspólnika z wyłączeniem pozostałych. Dotyczy to sytuacji, w których selektywne przysporzenie znajduje obiektywne uzasadnienie w odmiennym położeniu tego wspólnika oraz pozostaje zgodne z interesem spółki.

Proponowana w monografii wykładnia prowadzi również do wniosku, że art. 20 KSH znajduje zastosowanie do tych transakcji pomiędzy spółką a wspólnikiem, które nie zostałyby zawarte, gdyby po stronie kontrahenta spółki nie występował jej wspólnik. Dotyczy to w szczególności nabywania przez spółkę udziałów lub akcji własnych od wspólnika, a także finansowania przez spółkę nabycia lub objęcia emitowanych przez nią udziałów lub akcji. Ujęcie to pozwala objąć oceną z perspektywy art. 20 KSH również takie czynności, które formalnie mają charakter transakcji zewnętrznych, lecz pozostają funkcjonalnie związane ze stosunkiem korporacyjnym. Stanowi ono zarazem instrument przeciwdziałania tzw. „tunelowaniu" spółki przez zawieranie nieekwiwalentnych transakcji z jej wspólnikiem większościowym lub z jego podmiotami powiązanymi.

iv. Określenie zakresu dopuszczalnego zróżnicowania wspólników w odniesieniu do dostępu do informacji o sprawach spółki

Proponowana w monografii wykładnia art. 20 KSH pozwala uznać, że w określonych przypadkach dopuszczalne jest udostępnianie wybranym wspólnikom informacji o sprawach spółki, które nie są dostępne dla pozostałych udziałowców lub akcjonariuszy. Jest to jednak uzasadnione wyłącznie wtedy, gdy wspólnicy nie znajdują się w takich samych okolicznościach, zróżnicowanie dostępu do informacji ma obiektywne podstawy i pozostaje zgodne z interesem spółki.

Wspólnicy nie tworzą jednorodnej grupy. Mogą różnić się poziomem zaangażowania kapitałowego, strategią inwestycyjną, zakresem związania ze spółką lub horyzontem inwestycyjnym. Nie każda z tych różnic ma jednak znaczenie z punktu widzenia art. 20 KSH. Relewantne mogą być jedynie takie różnice, które pozostają w adekwatnym związku z celem i przedmiotem udostępnianych informacji.

Stanowisko to może wspierać tezę o dopuszczalności prowadzenia przez spółkę stałego dialogu z wspólnikami realizującymi długoterminową strategię inwestycyjną (*shareholder engagement*), co stanowi jeden z podstawowych postulatów służących poprawie ładu korporacyjnego. Jego

przyjęcie może również uzasadniać, w granicach wyznaczonych przez interes spółki i zakaz arbitralnego różnicowania sytuacji wspólników, przekazywanie wspólnikowi większościowemu informacji wykraczających poza standardowy zakres dostępny pozostałym udziałowcom lub akcjonariuszom.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową

a. Wprowadzenie

Mój dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora koncentruje się zasadniczo wokół dwóch głównych nurtów badawczych. Pierwszy z nich obejmuje problematykę ładu korporacyjnego i relacji wewnątrzkorporacyjnych w spółkach kapitałowych. Drugi dotyczy cywilnoprawnych aspektów transakcji z zakresu fuzji i przejęć (M&A), w szczególności analizy konstrukcji kontraktowych wywodzących się z systemów *common law* i ich adaptacji do prawa polskiego.

Uzupełniający nurt mojej aktywności badawczej stanowią zagadnienia związane z reorganizacją i transformacjami spółek kapitałowych, w tym połączeniami, podziałami i transgraniczną mobilnością spółek. Podejmowałem ponadto wybrane problemy z zakresu pośrednictwa handlowego oraz innych instytucji prawa prywatnego. Wszystkie te nurty łączy zainteresowanie granicami autonomii woli oraz rolą słuszności i lojalności w obrocie profesjonalnym.

W dalszej części przedstawiam te obszary badawcze, które w największym stopniu wyznaczają profil mojej aktywności naukowej po uzyskaniu stopnia doktora.

b. Główne obszary badawcze

i. Ład korporacyjny i relacje wewnątrzkorporacyjne w spółkach kapitałowych

Jednym z głównych obszarów mojej aktywności naukowej są zagadnienia związane z ładem korporacyjnym oraz relacjami wewnątrzkorporacyjnymi w spółkach kapitałowych, w szczególności problematyka obowiązku lojalności, proporcjonalności, prawa do informacji oraz granic swobody kontraktowej w prawie spółek.

Punktem wyjścia dla prowadzonych badań były podjęte jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora rozważania dotyczące natury jurydycznej umowy spółki. Przyjmuję, że stanowi ona umowę o charakterze obligacyjno-organizacyjnym, z której wynikają stosunki prawne pomiędzy wspólnikami a spółką oraz pomiędzy samymi wspólnikami. Koncepcję tę przedstawiłem w artykule *Umowa spółki jako pactum in favorem tertii* (Przegląd Prawa Handlowego 2018/1), a następnie rozwinąłem w rozprawie doktorskiej opublikowanej w zmodyfikowanej wersji jako monografia *Uprawnienia i obowiązki akcjonariusza względem pozostałych akcjonariuszy wynikające ze stosunku spółki* (C.H. Beck 2021). Sformułowana w tej pracy teza

o dopuszczalności dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej w relacjach między akcjonariuszami została odnotowana i poddana dyskusji w późniejszej literaturze przedmiotu (zob. zwłaszcza A. Kappes, *Naprawienie szkody wyrządzonej wspólnikom mniejszościowym. Majątkowa ochrona mniejszości w spółkach kapitałowych*, Warszawa 2024, s. 108).

Kontynuacją tych badań był projekt pt. *Comparative analysis of equal treatment of shareholders in legal systems: assessment of its status as a general principle of company law* (nr S-PD-24-166), finansowany przez Lithuanian Research Council. Projekt realizowałem m.in. podczas pobytów naukowych w Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht w Hamburgu oraz w Squire Law Library na University of Cambridge. W jego wyniku doszedłem do wniosku, że współczesne prawo spółek nie opiera się na koncepcji równości wspólników rozumianej jako równość ich praw, lecz raczej na zakazie arbitralnego różnicowania ich sytuacji, wywodzonym z obowiązku działania w dobrej wierze. Bardziej adekwatne jest zatem ujmowanie analizowanej zasady jako nakazu uczciwego traktowania wspólników (*fair treatment of shareholders*). Wyniki tych badań przedstawiłem w publikacjach *Equal Treatment of Shareholders and General Principles of Law* (Splitlaw 2025) oraz *Equal Treatment of Shareholders Following Audiolux Case* (Prospects of Law in Business 2025). Najpełniej koncepcja ta została rozwinięta w artykule *Fair or Equal? A Comparative Approach to Shareholder Treatment* (współautor: V. Bitė), przyjętym do druku w *European Business Organization Law Review* (impact factor: 2.7).

W kolejnych publikacjach analizowałem znaczenie obowiązku lojalności jako podstawowego standardu postępowania w relacjach korporacyjnych. W artykule *Granice obowiązku poufności ciążącego na członkach organów spółek kapitałowych* (Przegląd Prawa Handlowego 2023/5) wskazałem, że obowiązek poufności piastunów organów spółek ma swoje źródło w obowiązku lojalności względem spółki i nie ma charakteru absolutnego. Przekazanie informacji dotyczących spółki może być dopuszczalne, jeżeli pozostaje zgodne z interesem spółki oraz standardem lojalności.

Obowiązek lojalności stanowi w mojej ocenie również podstawę prawa wspólników do informacji o sprawach spółki. W artykule *Źródło prawa wspólników do informacji o sprawach spółki a wykładnia przepisów art. 212 i 428 KSH* (Przegląd Prawa Handlowego 2024/2) zaproponowałem wykładnię przepisów regulujących prawo kontroli wspólników i akcjonariuszy, zgodnie z którą prawo to nie ogranicza się do informacji niezbędnych dla oceny spraw objętych porządkiem obrad zgromadzenia, lecz obejmuje wszelkie informacje dotyczące spraw spółki, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z interesu spółki i obowiązku lojalności.

Problem relacji pomiędzy prawem do informacji a zasadą jednakowego traktowania wspólników analizowałem także w artykule *Dialog pomiędzy członkami organów spółek publicznych a*

inwestorami w świetle przepisu art. 428 § 6 KSH (w: A. Herbet (red.), *Podstawowe problemy i konstrukcje współczesnego prawa handlowego*, Warszawa 2023). Zaproponowałem w nim funkcjonalną wykładnię art. 428 § 6 i 7 KSH, zgodnie z którą obowiązek ujawnienia informacji udzielonych poza walnym zgromadzeniem dotyczy przede wszystkim informacji istotnych dla wykonywania praw korporacyjnych w ramach zgromadzenia. W pozostałym zakresie dopuszczalne może być przekazywanie wybranym inwestorom określonych informacji, o ile spełnione są wymagania wynikające z art. 20 KSH. Stanowisko to stało się przedmiotem dyskusji w literaturze, m.in. w glosie krytycznej S. Stefaniaka (Przegląd Prawa Handlowego 2025/3).

W kontekście ładu korporacyjnego analizowałem także dopuszczalność bezpośredniego dialogu pomiędzy organami spółki a inwestorami (*shareholder engagement*). W artykule *Bezpośredni dialog między radą nadzorczą a akcjonariuszami spółek publicznych z perspektywy polskiego prawa spółek* (Przegląd Prawa Handlowego 2022/10) wskazałem, że komunikacja taka może pozostawać zgodna z przepisami prawa spółek, jeżeli respektowane są wymogi lojalności oraz zakaz arbitralnego różnicowania sytuacji wspólników.

W swoich publikacjach analizowałem również granice swobody kontraktowej przy kształtowaniu treści umowy spółki. Argumentowałem, że odstępstwa od zasady proporcjonalności praw udziałowych mogą być dopuszczalne, jeżeli znajdują uzasadnienie w okolicznościach relewantnych z punktu widzenia interesu spółki i nie prowadzą do naruszenia obowiązku lojalności. Wnioski te przedstawiłem m.in. w artykułach *Granice swobody w decydowaniu o podziale zysku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością* (Monitor Prawniczy 2021/8), *Granice swobody w decydowaniu o dopłatach w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością* (Monitor Prawniczy 2022/24) oraz *Zwrot dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością – wybrane zagadnienia* (Monitor Prawniczy 2025/1).

Istotne miejsce w moich badaniach zajmuje również problem interesu spółki. W artykule *Nowy paradygmat ładu korporacyjnego. Globalne tendencje w dyskusji o interesie spółki i ich możliwy wpływ na prawo polskie* (Państwo i Prawo 2022/7) przedstawiłem analizę współczesnej debaty dotyczącej relacji między interesem spółki a interesami jej interesariuszy. Wskazałem, że dyskusja nad ograniczeniami koncepcji prymatu akcjonariuszy powinna uwzględniać specyfikę struktury własnościowej spółek polskich oraz różnice instytucjonalne między systemami *common law* a systemami prawa kontynentalnego.

W ramach tego obszaru badawczego podejmowałem także zagadnienia ogólne dotyczące wykładni czynności prawnych w prawie spółek. W artykule *Wykładnia uchwał organów spółek kapitałowych* (Przegląd Sądowy 2021/3) wskazałem, że uchwały organów spółek, choć w większości stanowią czynności prawne, wymagają odpowiedniego stosowania reguł wykładni

oświadczeń woli z uwzględnieniem specyfiki stosunku spółki oraz kolegialnego charakteru organów. W mojej ocenie w spółkach o skoncentrowanej strukturze właścicielskiej większe znaczenie powinna mieć wykładnia subiektywna, natomiast w spółkach publicznych o rozproszonym akcjonariacie większą rolę powinna odgrywać wykładnia obiektywna.

Prowadzone przeze mnie badania wskazują, że obowiązek lojalności stanowi kategorię integrującą liczne szczegółowe instytucje prawa spółek, w tym zasadę jednakowego traktowania wspólników, prawo do informacji, granice swobody kontraktowej oraz rozumienie interesu spółki. Ujęcie to pozwala na bardziej spójne wyjaśnienie relacji między autonomią woli wspólników a koniecznością zapewnienia uczciwego i przewidywalnego funkcjonowania struktur korporacyjnych.

c. Cywilnoprawne aspekty transakcji z zakresu fuzji i przejęć

Drugim głównym obszarem mojej aktywności naukowej są cywilnoprawne zagadnienia związane z transakcjami z zakresu fuzji i przejęć (*mergers and acquisitions*, M&A), w szczególności z umowami sprzedaży udziałów lub akcji, umowami inwestycyjnymi oraz konstrukcjami kontraktowymi przejmowanymi z systemów *common law*. W centrum moich zainteresowań badawczych pozostaje problem dostosowania anglosaskich wzorców umownych do specyfiki prawa polskiego. Transpozycja ta rodzi liczne trudności interpretacyjne, widoczne zarówno w praktyce obrotu, jak i w orzecznictwie sądów powszechnych.

Problematyka ta stanowi przedmiot moich badań od czasu pracy nad rozprawą magisterską poświęconą oświadczeniom i zapewnieniom (*representations and warranties*), wyróżnioną nagrodą im. Dariusza Zycha w XIX edycji konkursu „Przeglądu Prawa Handlowego" na najlepsze prace magisterskie z dziedziny prawa handlowego. Badania te kontynuowałem następnie w okresie studiów doktoranckich. W artykule *Odpowiedzialność z tytułu rękojmi za wady fizyczne przedsiębiorstwa w przypadku transakcji w formule share deal* sformułowałem postulat analogicznego stosowania reżimu rękojmi za wady fizyczne na rzecz nabywcy udziałów lub akcji w sytuacji, w której uzyskuje on rzeczywisty wpływ na przedsiębiorstwo prowadzone przez spółkę. Stanowisko to zostało odnotowane, choć niepodzielone, w wyroku Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r. (I CSK 157/18). Do tego rozstrzygnięcia odniosłem się następnie krytycznie w glosie opublikowanej w „Glosie" 2020/3, wskazując, że całkowite odrzucenie możliwości sięgania do konstrukcji rękojmi w transakcjach udziałowych prowadzi do nieuzasadnionego zróżnicowania poziomu ochrony nabywcy przedsiębiorstwa w formule *asset deal* oraz nabywcy kontroli nad spółką prowadzącą przedsiębiorstwo.

Rozwinięciem tych badań była napisana wspólnie z prof. A. Szlęzakiem monografia *Wybrane umowy w transakcjach mergers & acquisitions (share deals) w świetle KC i KSH*. Jestem autorem rozdziałów poświęconych cywilnoprawnej analizie umowy sprzedaży udziałów lub akcji (*share purchase agreement*, SPA) oraz umowy inwestycyjnej odnoszącej się do podmiotów typu start-up. W monografii tej postawiłem tezę, że umowa SPA powinna być postrzegana jako kompleks umów (*Vertragsverbindung*). Obejmuje ona bowiem — obok samej umowy sprzedaży albo umowy przedwstępnej sprzedaży udziałów lub akcji — również postanowienia gwarancyjne oraz zobowiązania usługowe. Przy uwzględnieniu celu gospodarczego transakcji M&A należy przyjąć, że między tymi elementami zachodzi relacja podporządkowania względem zasadniczej umowy przenoszącej prawa udziałowe lub mającej doprowadzić do ich przeniesienia.

Istotnym elementem mojej aktywności badawczej była także analiza sposobu funkcjonowania w prawie polskim konstrukcji takich jak *representations and warranties* oraz *indemnities*. W swoich pracach starałem się wykazać, że choć w prawie angielskim i amerykańskim konstrukcje te mają odmienne podstawy i pełnią częściowo różne funkcje, to w prawie polskim mogą zostać zrekonstruowane przy wykorzystaniu wspólnej konstrukcji umowy gwarancyjnej. Różnice pomiędzy nimi ujawniają się przede wszystkim na poziomie sposobu określenia ryzyka gwarancyjnego oraz przesłanek aktualizacji odpowiedzialności, a nie w konieczności przypisywania im odmiennych kwalifikacji dogmatycznych.

Wnioski te rozwinąłem wspólnie z prof. A. Szlęzakiem w artykule *The Reception of Anglo-American Contractual Standards in Selected Droit Civil Systems: German and Polish Examples*, opublikowanym w *Loyola of Los Angeles International & Comparative Law Review* (2024/2). Artykuł ten poświęcony jest problemowi recepcji anglosaskich standardów kontraktowych w systemach prawa cywilnego, na przykładzie prawa polskiego i niemieckiego. Wskazaliśmy w nim, że zasadnicze trudności związane z transpozycją konstrukcji takich jak *representations and warranties* lub *indemnities* wynikają z odmienności między anglosaskim modelem odpowiedzialności za naruszenie umowy (*breach of contract*) a typową dla prawa polskiego i niemieckiego konstrukcją odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Część prac nad artykułem prowadziłem podczas kwerendy bibliotecznej na Uniwersytecie Ludwika i Maksymiliana w Monachium, finansowanej w ramach projektu badawczego Uniwersytetu SWPS pt. *Implementacja konstrukcji umownych wywodzących się z common law w systemie prawa cywilnego na przykładzie stosowania klauzul representations and warranties oraz indemnities w Niemczech*. Problematyce umów gwarancyjnych stosowanych w praktyce transakcji M&A poświęciłem również szereg glos do nielicznych wypowiedzi Sądu

Najwyższego odnoszących się do tego zagadnienia, opublikowanych w „Monitorze Prawniczym" (2022/6, 2025/11) oraz w „Glosie" (2024/3).

W ramach tego obszaru badawczego analizowałem również pochodzące z praktyki M&A konstrukcje umowne stosowane w umowach wspólników. W artykule *Klauzule drag-along jako umowy przedwstępne na rzecz osoby trzeciej* (Przegląd Prawa Handlowego 2020/12) zaproponowałem określoną kwalifikację prawną tej konstrukcji, która stała się przedmiotem szerokiej i częściowo polemicznej dyskusji w doktrynie. Do przedstawionej przeze mnie koncepcji na łamach „Przeglądu Prawa Handlowego" odnieśli się m.in. A. Szlęzak (2021/3 i 2021/7), K. Jasiński (2021/5) oraz A. Nowacki (2026/2 i 2026/3). Pozostałe publikacje z tego nurtu poświęciłem analizie opcji *put* i *call* (Przegląd Prawa Handlowego 2020/9) oraz klauzul *tag-along* (Przegląd Prawa Handlowego 2021/8).

Prowadzone przeze mnie badania w tym obszarze koncentrują się zatem na rekonstrukcji cywilnoprawnych podstaw transakcji M&A oraz na wypracowaniu takiego sposobu ujmowania anglosaskich konstrukcji kontraktowych, który z jednej strony uwzględnia ich funkcję gospodarczą, z drugiej zaś pozostaje zgodny z założeniami polskiego prawa prywatnego.

d. Pozostałe publikacje

i. Reorganizacje spółek kapitałowych

Pomocniczym obszarem mojej aktywności badawczej są zagadnienia związane z reorganizacją i transformacjami spółek kapitałowych, w szczególności połączeniami, podziałami oraz transgraniczną mobilnością spółek. Problematyka ta łączy perspektywę dogmatyczną z doświadczeniem praktycznym wynikającym z udziału w procesach reorganizacji spółek, co pozwoliło mi zidentyfikować rozbieżności pomiędzy konstrukcjami przyjmowanymi w doktrynie a rzeczywistymi problemami występującymi w praktyce obrotu.

W artykule *Wybrane problemy związane z określaniem tzw. parytetu wymiany w procesach połączeń spółek kapitałowych* (Przegląd Prawa Handlowego 2023/11) wskazałem na niedostateczne uwzględnianie w literaturze sytuacji, w których w okresie między uzgodnieniem planu połączenia a dniem jego skuteczności dochodzi do zmiany struktury akcjonariatu spółki przejmowanej. Może to prowadzić do rozbieżności między liczbą akcji przewidzianych w planie połączenia a rzeczywistą liczbą akcji podlegających przydziałowi w wyniku zastosowania stosunku wymiany. W celu ograniczenia tej niepewności prawnej zaproponowałem postulat *de lege ferenda* polegający na dopuszczeniu określania w uchwale połączeniowej minimalnej i maksymalnej wysokości podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej. Rozwiązanie

to, inspirowane konstrukcją tzw. widełkowego podwyższenia kapitału zakładowego, pozwalałoby zachować elastyczność procesu połączenia bez naruszania zasad bezpieczeństwa obrotu.

Istotną część moich badań stanowi analiza transgranicznej mobilności spółek kapitałowych. W artykule *Stosowanie klauzuli nadużycia prawa w operacjach transgranicznych w świetle zasady swobody przedsiębiorczości* (Europejski Przegląd Sądowy 2024/6) argumentuję, że stosowanie klauzuli nadużycia prawa w odniesieniu do transgranicznych przekształceń, połączeń i podziałów powinno uwzględniać zasadę proporcjonalności. Odmowa wydania zaświadczenia o zgodności z prawem operacji transgranicznej nie powinna być uzasadniana potrzebą ochrony interesów grup, których sytuacja jest już zabezpieczona przez szczególne mechanizmy ochronne przewidziane w prawie spółek i prawie Unii Europejskiej — takich jak wspólnicy mniejszościowi, wierzyciele czy pracownicy. Zakres dopuszczalnego stosowania klauzuli obejścia prawa przez sąd rejestrowy należy zatem uznać za ograniczony do sytuacji, w których istnieje szczególnie istotny interes publiczny, w tym związany z przeciwdziałaniem nadużyciom podatkowym.

Wnioski te zostały pogłębione w opracowaniu przygotowanym na zlecenie Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości pt. *Identyfikacja nadużyć w operacjach transgranicznych spółek (przekształcenia, połączenia i podziały transgraniczne) – instrumenty służące wykrywaniu nadużyć w toku postępowań rejestrowych w wybranych państwach członkowskich UE. Analiza prawno-porównawcza*. W opracowaniu tym przeanalizowałem mechanizmy identyfikowania nadużyć stosowane w wybranych systemach prawa europejskiego, w szczególności w Niemczech, Austrii, Francji i we Włoszech. Na zlecenie tego samego ośrodka przygotowałem również analizę dotyczącą objęcia spółki komandytowo-akcyjnej przepisami o transgranicznej mobilności spółek.

Prowadzone przeze mnie badania nad reorganizacją spółek koncentrują się na określeniu granic autonomii woli uczestników stosunków korporacyjnych w sytuacjach zmiany struktury prawnej spółki oraz na identyfikacji mechanizmów zapewniających równowagę między efektywnością reorganizacji a ochroną interesów wspólników, wierzycieli i innych uczestników obrotu. Problematyka ta pozostaje w ścisłym związku z obowiązkiem lojalności oraz zakazem arbitralnego różnicowania sytuacji wspólników — stanowiącymi wspólny mianownik moich badań nad prawem spółek.

ii. **Pośrednictwo handlowe**

Pomocniczym nurtem moich zainteresowań naukowych pozostaje problematyka pośrednictwa handlowego, w szczególności umowy agencyjnej. Już w okresie studiów opublikowałem artykuł dotyczący roszczenia dystrybutora o świadczenie wyrównawcze (*Transformacje Prawa Prywatnego* 2016/2). Po uzyskaniu stopnia doktora opracowałem również część komentarza do

przepisów o umowie agencyjnej w komentarzu pod red. W. Borysiaka (red. tomu) oraz K. Osajdy (red. serii), a także opublikowałem artykuł *Rozkład ryzyka ekonomicznego pomiędzy stronami umowy agencyjnej a ochronny charakter jej kodeksowej regulacji* (*Przegląd Prawa Handlowego* 2025/1) oraz glosę do wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 13 maja 2021 r. (*Glosa* 2024/4). W publikacjach tych koncentrowałem się na relacji między ochronną funkcją regulacji agencyjnej a zasadą swobody umów oraz na określeniu granic dopuszczalnego przerzucania ryzyka ekonomicznego pomiędzy stronami stosunku agencyjnego.

e. Aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Po uzyskaniu stopnia doktora działalność naukową prowadziłem przede wszystkim na Wydziale Prawa w Warszawie Uniwersytetu SWPS. Prowadzone tam badania dotyczyły w szczególności mechanizmów kontraktowych występujących w transakcjach fuzji i przejęć oraz znalazły odzwierciedlenie w publikacjach omówionych we wcześniejszej części autoreferatu.

Ponadto w 2024 r. zostałem zatrudniony na stanowisku badawczym (*scientific fellow*) na Uniwersytecie Michała Römera (*Mykolo Romerio universitetas*) na czas realizacji projektu dotyczącego porównawczej analizy zasady jednakowego traktowania akcjonariuszy. W ramach tego zatrudnienia prowadziłem badania prawnoporównawcze dotyczące tej zasady w wybranych porządkach prawnych, zwłaszcza prawa litewskiego, niemieckiego, austriackiego, szwajcarskiego, włoskiego, holenderskiego, angielskiego oraz wybranych stanów USA. Badania te znalazły wyraz w publikacjach współautorskich z prof. Virginijusem Bitė, w tym w artykule przyjętym do druku w *European Business Organization Law Review*. Mój wkład w powstanie tych publikacji obejmował w szczególności przygotowanie koncepcji badań, zebranie i analizę materiału źródłowego oraz opracowanie pierwszej wersji tekstów.

Działalność badawczą prowadzoną w miejscach zatrudnienia uzupełniałem krótkoterminowymi pobytami badawczymi w zagranicznych ośrodkach naukowych, w szczególności w Squire Law Library na University of Cambridge, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht w Hamburgu oraz na Uniwersytecie Ludwika i Maksymiliana w Monachium. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w wykazie osiągnięć naukowych stanowiącym załącznik nr 2.

f. Realizacja projektów badawczych finansowanych ze środków przyznanych przez instytucje zewnętrzne

W latach 2024–2026 realizuję projekt badawczy pt. *Comparative analysis of equal treatment of shareholders in legal systems: assessment of its status as a general principle of company law* (nr

S-PD-24-166), finansowany przez Lithuanian Research Council (*Lietuvos mokslo taryba*) w ramach programu *postdoctoral fellowship*. Projekt realizowany jest na Uniwersytecie Michała Römera w Wilnie, gdzie jestem zatrudniony na stanowisku *scientific fellow*.

g. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych

Po uzyskaniu stopnia doktora wygłaszałem referaty na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych z zakresu prawa spółek oraz prawa rynku kapitałowego. Występowałem m.in. na konferencjach organizowanych przez University of Leeds, Hasselt University, Mykolas Romeris University, University of Split oraz Prague University of Economics and Business, a także na konferencjach ogólnopolskich. Pełna lista wystąpień konferencyjnych znajduje się w wykazie osiągnięć naukowych stanowiącym załącznik nr 2.

h. Współpraca ekspercka i analityczna z instytucjami zewnętrznymi

Po uzyskaniu stopnia doktora współpracowałem z Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości przy przygotowywaniu opublikowanych analiz prawnoporównawczych z zakresu prawa spółek i transgranicznych operacji spółek. Byłem autorem opracowań: *Objęcie spółki komandytowo-akcyjnej zakresem podmiotowym dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2121 zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 w odniesieniu do transgranicznego przekształcenia, łączenia i podziału spółek* (Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2021) oraz *Identyfikacja nadużyć w operacjach transgranicznych spółek (przekształcenia, połączenia i podziały transgraniczne) – instrumenty służące wykrywaniu nadużyć w toku postępowań rejestrowych w wybranych państwach członkowskich UE. Analiza prawno-porównawcza* (Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2024). Przed uzyskaniem stopnia doktora byłem współautorem, wraz z J. Kondkiem i A. Machowską, opracowania pt. *Transgraniczne przeniesienie siedziby spółki w systemach prawnych wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej* (Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 2018).

Dwukrotnie uczestniczyłem również w pracach zespołu badawczego Centrum Prawa Firm Rodzinnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego przy przygotowywaniu ekspertyz na zlecenie podmiotu zewnętrznego.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę

a. Praca dydaktyczna

W czasie trwania studiów doktoranckich na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (2016–2019) prowadziłem lub współprowadziłem, w ramach praktyk

dydaktycznych, ćwiczenia z prawa handlowego. Od października 2020 r. prowadzę na Wydziale Prawa Uniwersytetu SWPS w Warszawie warsztaty i wykłady z prawa zobowiązań oraz prawa handlowego. Prowadzę również wykłady specjalizacyjne z prawa papierów wartościowych oraz zajęcia „Kontrakty na styku *common law* oraz prawa cywilnego". W ankietach studenckich moja dotychczasowa praca dydaktyczna była oceniana bardzo wysoko; w ośmiu ostatnich cyklach ankietowych uzyskiwałem średni wynik wyższy niż 4,9 w pięciopunktowej skali.

Byłem promotorem 10 prac magisterskich oraz recenzentem 4 prac magisterskich. Jedna z prac magisterskich przygotowywanych pod moją opieką przyjęła formę artykułu naukowego przyjętego do druku w Przeglądzie Prawa Handlowego.

b. Działalność organizacyjna

Od 2024 r. pełnię funkcję Przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej do Spraw Studentów na Uniwersytecie SWPS.

W 2026 r. organizuję międzynarodową konferencję naukową pt. „Equal Treatment of Shareholders in Comparative Perspective: Principle, Doctrine and Limits in Company Law", planowaną na 9 października 2026 r. na Uniwersytecie Michała Römera w Wilnie. Udział w konferencji potwierdzili badacze reprezentujący m.in. New York University, Uniwersytet Wiedeński, Uniwersytet Amsterdamski oraz Katholieke Universiteit Leuven.

Pełniłem również funkcję moderatora wydarzeń akademickich poświęconych problematyce prawa handlowego i gospodarczego. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w wykazie osiągnięć naukowych stanowiącym załącznik nr 2.

c. Działalność popularyzująca naukę

Jestem autorem artykułów dotyczących kwestii prawnych, publikowanych w prasie codziennej, m.in.: „Umowy gwarancyjne w transakcjach M&A", „Rzeczpospolita", 17 maja 2024 r.; „Koronawirus: zdalne posiedzenia zarządu, uchwały w trybie pisemnym", „Rzeczpospolita", 5 kwietnia 2020 r. (wspólnie z dr. Markiem Maciągiem); „Koronawirus: tarcza antykryzysowa – zmiany w prawie spółek", „Rzeczpospolita", 26 marca 2020 r. (wspólnie z dr. Markiem Maciągiem). Występowałem również w mediach (w tym w audycjach radiowych w TOK FM i Polskim Radiu) jako ekspert komentując zagadnienia prawne.

Wielokrotnie uczestniczyłem także w spotkaniach kół naukowych oraz warsztatach organizowanych przez organizacje studenckie, w tym w szkoleniach realizowanych w ramach serii „Rynologia" oraz „M&A Academy". Prowadziłem w ich ramach zajęcia poświęcone praktycznym aspektom transakcji M&A, w szczególności klauzulom stosowanym w umowach SPA,

mechanizmom określania ceny sprzedaży akcji oraz zagadnieniom odpowiedzialności kontraktowej stron transakcji.

Pełniłem również funkcję jurora w konkursach studenckich, w szczególności w Turnieju Prawa Rynków Kapitałowych oraz Ogólnopolskim Konkursie z Negocjacji Kontraktu Handlowego. Prowadziłem także zajęcia dotyczące podstaw prawa cywilnego w Liceum Ogólnokształcącym im. Bohaterek Powstania Warszawskiego oraz w Zespole Szkół Ekonomicznych w Radomiu.

Uczestniczyłem również jako panelista w debatach eksperckich, m.in. w dyskusji panelowej „Kobiety w organach zarządczych i nadzorczych spółek" (8 marca 2022 r., w ramach cyklu „Sfera Prawa" Uniwersytetu SWPS) oraz „Granica osobowości prawnej spółki kapitałowej" (9 marca 2023 r., w ramach XIII edycji Akademii Spółek Kapitałowych). Wygłosiłem również referat w czasie konferencji Business Law Summit 2026 (24 kwietnia 2026 r.).

d. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Działalność akademicką łączę z wykonywaniem zawodu adwokata. Od 2017 r. współpracuję z jedną z wiodących kancelarii prawnych w Polsce, doradzając przy złożonych transakcjach z zakresu fuzji i przejęć oraz reorganizacji spółek kapitałowych. Zajmuję się również zagadnieniami *corporate governance*, w tym obsługą spółek prywatnych i publicznych.

e. Recenzowanie publikacji naukowych

Sporządzałem recenzje artykułów naukowych dla kwartalnika „Glosa. Prawo Gospodarcze w Orzeczeniach i Komentarzach" oraz „Przeglądu Prawniczego Uniwersytetu Warszawskiego".